

arnar báðar – Jógvan Tróndarson og Tordar Dimon – er bakgrundin aftur á dekkið. Aftanfyri Avataq liggur Enniberg hjá Mortan Johannesen, sum hevur vunnið so nógv til Føroya úr Barentshavinum.

Hvussu stórir er Avataq sammett við Enniberg, spyrja vit, og Jógvan svarar:

- Rúmmetratalið í lastini á Avataq er umleið 2900. Tað er næstan tvífalt so stórt, sum tað er á Ennibergi. Enniberg er 71,04 metrar langur og 13,8 metrar breiður. Avataq er 82,3 metrar langur og 18 metrar breiður.

Uppisjóvarskipið Norðborg er heilt øðrvísi innrættað enn Avataq, men máttini eru umleið tey somu. Norðborg er 83,5 metrar long og 18,4 metrar breið.

Umframt at vera á rækjuveiðu er ætlanin, at Avataq skal royna eftir svartkalva. Tað rúmast 1000 tons av pakkadum rækjum á plattum í lastini, sum tekur 2000 tons av svartkalva. Umframt undir Grønlandi skal skipið royna í Barentshavninum.

Motorurin er 7500 KW MAN. Trolspólini, gilsarnir og trumlurnar er eldrivið, so har eru eingi hydraulikrør og eingin larmur. Frystiorkan er 120 tons um samdøgrið. Skipið er projekterað hjá Skipsteknisk í Aalesund í Noregi.

Rækjuveiða í hálva öld
Ferðslan er nógv, og tey

eru nógv, sum heilsa uppá og ynskja til lukku við skipinum. Tá ið vit eru við at runda prátið við Jógvan Tróndarson av, er nýggjur gestur komin á brúnna. Tað er 83 ára gamli skiparin og vinnulívsmaðurin Árni Dam. Hann hevur verið partur av menningini av føroysku fiskivinnuni, og hann fylgdi við á fyrstu parketti, tá ið føroyingar fyrstu ferð royndu seg í rækjuvinnuni, sum eftir heilt fáum árum varð ógvuliga týðningarmikil sum inntøka hjá nógvum fiskimonnum og reiðaríum og útflutningsvinna fyri Føroyar.

Tí er tað so upplagt, at Jógvan Tróndarson og Árni Dam minnst aftur á, tá ið føroyska rækjuvinnan stettaði síni fyrstu fet.

Tað var beiggi Árni Dam, John Dam, sáli, sum fyri júst fimmti árum síðani var undan-gongumaður og sló-

brótari. Hetta var í 1969, og næstu árin vaks føroyski rækjuflotin skjótt. Fleiri rækjuskip vórðu bygd nógvu tey næstu árin. Føroyingar royndu í Grønlandi - bæði vestanfyri og eystanfyri - í Barentshavinum og við Svalbard og í Kanada og á Flemish Cap.

Helgi Jacobsen skrivaði í 2003 bók um John Dam. Um fyrstu royndina í rækjuveiðini sigur hann millum annað soleiðis:

John var heppin í rækjuvinnuni, tí hann hevði natúrgivna rákið við sær. Hitin í sjónum í Grønlandi minkaði bráðliga sera nógv í 1968 og nøkur ár fram. Fiskifrøðingar halda, at hesar hitabroytingar gjørdur, at rækjustovnurin rættiliga kom fyri seg samstundis sum toskastovnurin minkaði. Men John visti neyvan longu í 1969, at hetta hepnid virkaði við til, at rækjuveiðan gjørdist størsta ævintýrvinna í

føroysku fiskivinnusøguni....

Upprunaliga var ætlanin, at skipið skuldi fiska laks og hemara, men tað skuldi byggjast soleiðis, at tað eisini kundi leggja um at royna eftir rækjum. Vesturvarði var kortini ongantíð á hemaraveiðu og bara triggjar laksatúrar. Eftir 1970 var hann á rækjuveiðu burturav. Vesturvarði var eitt frambrot, eisini fyri teir, sum bygdu skipið á Søviknes skipasmiðjuni í Noreg. Tað vísti seg, at Vesturvarði gjørdi, at norðmenn fóru at veiða rækjur á víðum havi.

Stórar broytingar

Tølini um Vesturvarða siga eisini, at broytingarnar hava verið stórar: Vesturvarði var 104 fótur langur, 24 fótur breiður og 12 fótur djúpur undir høvuðsdekknum. Hann var yvirdekkjaður, hevði frystilast og kundi taka

150 tons. Maskinan var ikki stór til ein trolara, góðar 460 hestar.

Fyrsta túrin varð roynt í Diskovíkini, har grønlendingar royndu við smáum bátum. Tað gekk illa, tí føroyingar vóru óroyndir. Trolið var fleiri ferðir í fillum, men John Dam og hansara menn vóru treiskir, og hann visti, at tað fór at bera til. Veiðan fyrsta túrin var 23 tons av rækjum og 10 tons av laks. Rækjurnar kundu ikki seljast, tí tær vóru samanfrystar. Teir kendu einki til kóking og innfrysting. Teir vistu ikki, at øll vætan mátti fáast úr rækjunum, áðrenn tær vórðu settar í frystaran. Annars blivu tær ikki einkultfrystar.

Hesin vantandi kunneleikin gjørdi, at hvør eskja bleiv ein stórir ís- og rækjuklumpur, sum eingin prísur fekst fyri. Túrin endaði við undirskoti fyri skip og reiðari.

Manningin fekk bara minstuløn.

Men skjøtil var nú settur á eina nýggja føroyska vinnugrein, staðfestir Helgi Jacobsen í bókini um John Dam, og John Dam og teir, sum komu aftaná, fingur tað at bera tað til og vunnu nógv í rækjuvinnuni.

Síðani er nógv vatn runnið í ána. Einaferð vóru fleiri enn fimtan føroysk rækjuskip. Nú er Arctic Viking í Kollafirði einasta skipið, sum troytir kvotuna, ið føroyingar eiga í Barentshavinum. At fiskimarkini vórðu flutt út er orsøkin til, at føroyingar ongur kvotur eiga á hinum omanfyri nevndu leiðunum.

Men nógvir føroyingar eru framvegis í grønlendsku rækjuvinnuni, sum teir hava verið við til at menna. Teir eru við til at manna skipini hjá privatari reiðaríunum og hjá Royal Greenland - eisini á brúgvunum og í maskinrúmunum.

Í lötuni er Avataq, sum var áhugaverdur jólagetur á Havnini, á veg til Grønlands. Tordar Dimon er á brúnni, og fleiri føroyingar eru umborð. Beinanvegin eftir nýggjár verður farið til fiskari, og 18. januar verður skipið alment navngivið í Nuuk, har tað sama kvöldið, á mentanarnáttini, verður opið skip.

Vit takka fyri gestablidni og frágreiðing umborð og ynskja skiparum og manningum alt tað besta og Harrans signing við nýggja skipinum.